

PARTIZANSKA KNJIGA

Edicija
Tekstopolis
Knjiga 58

PARTIZANSKA KNJIGA

Naslov originala:
THE CURE FOR DEATH BY LIGHTNING
by Gail Anderson-Dargatz

By arrangement with Westwood Creative Artists Ltd.

Copyright © 1996 Gail Anderson-Dargatz

© za ovo izdanje Partizanska knjiga, 2022.

We acknowledge the support of the Canada Council for
the Arts.

Izdavač bi želeo da zahvali fondu *Canada Council for
the Arts* na pomoći u objavljivanju ove knjige.

Canada Council
for the Arts

Conseil des arts
du Canada

Urednici
Srđan Srđić
Vladimir Arsenić

Gejl Anderson Dargac

**Lek za smrt od
udara munje**

Sa engleskog preveo Novica Petrović

Kikinda, 2022.

ZA FRENIS HIKLING

IZRAZI ZAHVALNOSTI

Mnogi ljudi nudili su mi podsticaj, sugestije i praktičnu pomoć dok sam pisala ovu knjigu. Zahvaljujem Džeku Hodžinsu, Deniz Bukovski, Flojdu Anderson-Dargacu, Bilu Čalmersu, Alenu Loju, i Dagmar Raund. Naročito se zahvaljujem Ajrin Anderson i Eriku Andersonu na tome što su odgovarali na moja mnogobrojna pitanja, kao i Kanađanima pripadnicima Prvih naroda, te ženama pionirkama među doseljenicima, među njima i mojoj baki Elizabet En Hamfri, čiji su recepti i lekovi poslužili kao inspiracija za one koje čitalac može naći u ovoj knjizi.

Recept za lek za smrt od udara munje bio je ispisan rukom koja je koristila nalivpero, debelim, umrljanim slovima od plavog mastila, u svaštari moje majke, odmah ispod recepta za kolače od ovsenog brašna, koje je moj otac najviše voleo:

Potopiti osobu koja je umrla od udara munje u kadu napunjenu hladnom vodom na dva sata, a ako je osoba i dalje mrtva po isteku tog perioda, dodati sirće i držati je potopljenu još jedan sat.

Pored ovog recepta, majka je posle izvesnog vremena napisala Ha! Ha! Crnim mastilom. Na istoj strani nalazio se koprivar,¹ pritisnut na papir pored leka za smrt od udara munje, tako da su njegova krila ostavila mrlje boje burgunca i plave boje na poleđini prethodne strane. Donji deo jednog krila bio je otkinut. Majka mi je rekla da je uhvatila leptira i presovala ga između stranica svoje svaštare zbog toga što mu je deo krila bio otkinut. „Bilo je divno“, rekla mi je. „Što je još mogao da leti. To je podsetnik da treba ići dalje.“

Svaštara je bila smeštena na majčinoj stolici za ljuljanje pored crnog kuhinjskog šporeta, i bila je njena baš kao i stolica za ljuljanje. Ja nisam sedala na tu stolicu niti sam dirala njenu svaštaru, barem ne kada je ona bila u kuhinji. Majka je umela da pronađe određeni recept ili lek

¹ Engl. *tortoiseshell butterfly*, vrsta leptira, poznata i pod nazivom mnogobojac, *prim. prev.*

po stranici na kojoj je bio napisan, zato što je svaka stranica bila različita. Sakupila je materijal sadržan u svaštari tokom Velike ekonomske krize tridesetih godina i tokom Drugog svetskog rata, kada je papir bio prvo skup, a onda ga je bilo nemoguće kupiti, pa je prepisivala recepte na poleđini pisama, ostacima tapeta, kesama i braon pakpapiu, kao i na papiru koji je sama pravila od pulpe povrća i cveća. Korice su bile crvene boje, što je bila jedna od malobrojnih stvari crvene boje koje je otac dopuštao u kući, isečene od kartona u koji je bila upakovana sadržina kutije biskvita. Sveska je bila baš debela od godina i godina dodavanja recepata i lekova. Stranice su se mestimično belele od brašna, imale mrlje od čaja i bile nabrane od vlage. Svaka je imala svoj sopstveni miris: ekstrakt badema ili vanile, puter ili brašno, latice ruže od koje je bila napravljena ili od majčinog parfema marke „Ljiljan iz doline“.

Majka nikada u toj svesci nije vodila dnevnik. Ako je uopšte i vodila dnevnik, ja ga nikada nisam pronašla. Međutim, pisala je kratke zabeleške o svojim razmišljanjima na marginama ili na dnu stranice, u vidu fusnota uz recepte i lekove, crteže i isečke iz novina – fusnote o događajima u toku dana. Stalno je dodavala nove stranice, i nije uopšte bilo važno koliko sam puta ukrala svaštaru sa njene stolice i listala je tokom nekoliko ukradenih minuta, uvek je u njoj bilo nečeg novog ili nečeg što sam propustila.

Još uvek čuvam majčinu svaštaru. Smeštena je u sanduku koji joj je služio za miraz. Katkada izvadim svaštaru odatle i sedim sa njom za kuhinjskim stolom, pored štednjaka koji radi na struju i bele je boje. Čak i sada pronalazim nove stvari u svaštari, stvari koje nikada ranije nisam videla, kao da moja majka i dalje svakog jutra pre nego što se probudim sedne za sto i prepíše neki recept ili doda novu stranicu napravljenu od pulpe skerletnog lana.

Ja se zovem Bet Viks. Moja priča odigrava se usred Drugog svetskog rata, one godine kada sam napunila petnaest godina, godine u kojoj se svet raspao i ponovo počeo da se sastavlja. Biće teško poverovati u njen veliki deo, znam to. Ali, dokazi za sve što ću vam ispričati postoje, eto ih na stranicama svaštare moje majke, u isečcima iz novina gde se opisuju napadi medveda i požar u štali onog Šveđanina, te kako su se deca izgubila u rezervatu, u receptu za kolač od funte² koji sam umesila one noći kada su odveli moga oca, kao i u čituljama moje drugarice iz razreda Sare Kemp i drugih. Ta svaštara je za moju majku bila način da zabeleži dane kako ne bi bili zaboravljeni. Ova priča je moj način da to uradim. Niko ne može da mi kaže kako se ovi događaji nisu desili niti da su to samo maštarije jedne devojčice. Podsetnici su tu, u toj svaštari, a ja ih sve pamtim.

---

² *Pound cake*, kolač koji se tradicionalno pravi tako što se napravi smesa u koju ide približno po pola funte (engleska mera za težinu / pound = 453 grama/) svakog od glavnih sastojaka – brašna, putera, jaja i šećera, odgovara patišpanju, *prim. prev.*